

**ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE**

**FAKULTA
BIOMEDICÍNSKÉHO
INŽENÝRSTVÍ**

**BAKALÁŘSKÁ
PRÁCE**

2016

**ALENA
HYBNEROVÁ**

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta biomedicínského inženýrství

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Kritéria přezkušování záchranného psa pro pátrání
po pohřešovaných osobách v terénu.**

**Search and rescue dog evaluation standards for lost person field
missions.**

Bakalářská práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Plánování a řízení krizových situací

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Morávek

Alena Hybnerová

Z a d á n í b a k a l á ř s k é p r á c e

Student: **Alena Hybnerová**
Obor: Plánování a řízení krizových situací
Téma: **Kritéria přezkušování záchraného psa pro pátrání po pohřešovaných osobách v terénu**
Téma anglicky: Search and rescue dog evaluation standards for lost person field missions

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je porovnání kritérií přezkušování záchraných psů určených pro praktické nasazení při pátracích akcích ve volném terénu - na ploše.

V teoretické části budou vysvětleny základní pojmy a základní právní předpisy vymezující využitelnost záchraných psů určených pro pátrání po pohřešovaných osobách v rámci IZS. Dále budou podrobně rozebrána kritéria přezkušování jednotlivých organizací, které opravňují nasazení psa v praxi.

V praktické části budou zpracovány výsledky získané na základě porovnání zkušebních řádů se zaměřením na hodnocení jejich obsahu a možné využitelnosti požadavků v praxi a na společné znaky zkoušek a zásahů v praxi.

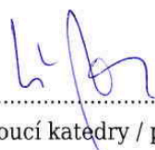
Seznam odborné literatury:

- [1] Hasičský záchraný sbor, Katalog typových činností složek IZS, Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007, ISBN 9788073850289
- [2] EIS, Vilém, Pachové práce služebních psů, Praha: Naše vojsko, 1954
- [3] KOMOLÝ, Alois, Výcvik služebního psa, Praha: Naše vojsko, 1963
- [4] HORÁK, Rudolf a kol., Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu - Prevence řešení mimořádných krizových situací, Linde, 2011, ISBN 978-80-7201-827-7
- [5] ŠAFR, Gustav a kol., Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru, Tribun EU, 2014, ISBN 978-80-263-0722-82

Zadání platné do: 11.09.2018

Vedoucí: Ing. Pavel Morávek

Konzultant: František Schejbal, Petra Řeháčková

.....
vedoucí katedry / pracoviště

.....
děkan

V Kladně dne 23.02.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem **Kritéria přezkušování záchraného psa pro pátrání po pohřešovaných osobách v terénu** vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Kladně dne 17.05.2017

.....
podpis

Poděkování

Poděkování patří vedoucímu práce, Mgr. Pavlovi Morávkovi, za příjemnou spolupráci, podnětné připomínky, odborné rady a poskytnutí materiálů ke zpracování práce, kpt. Ing. Vladimíru Makešovi (PČR) za ochotné zodpovězení odborných dotazů, Petře Řeháčkové (ZBK LK, SH ČMS) za poskytnutí materiálů a odborné konzultace, Františkovi Schejbalovi, vedoucímu brigády ZBK LK a veliteli jednotky psovodů SDH Hejnice, za sdílení zkušeností z praxe, Generálnímu ředitelství HZS ČR za zodpovězení odborných dotazů a Alešovi Bittnerovi, psovodu Horské služby v Jizerských horách, za odbornou konzultaci. V neposlední řadě děkuji všem členům ZBK LK a jednotky psovodů SDH Hejnice za prohlubování zkušeností, za podnětné diskuze a pomoc s výcvikem.

Abstrakt

Předmětem práce je analýza požadavků a standardů k přezkušování záchranných psů určených pro praktické nasazení při pátracích akcích ve volném terénu, tedy na ploše. Informace jsou čerpány z české i zahraniční literatury, interních předpisů organizací, internetových zdrojů a ze zkušeností kolegů z praxe.

Teoretická část představuje ucelený přehled základní struktury záchranné kynologie v rámci IZS.

Praktická část je zaměřena na porovnání vybraných kritérií zkušebních řádů s přihlédnutím k rozdílům mezi nimi. Zjištěné výsledky jsou zhodnoceny vzhledem k praxi a zkušenostem psovodů a výcvikářů. Při zpracování práce byly použity metody pozorování, analýza a komparace.

Do diskuze je zahrnuto kompletní hodnocení výsledků, společně s uvedením rozdílů v záchranné kynologii mezi Českou republikou a dalšími státy. Také je nastíněna problematika ve výcviku záchranných psů, které vycházejí z praktických zkušeností psovodů.

Klíčová slova

Pátrání; pohřešovaná osoba; záchranný pes; psovod; plošné vyhledávání; záchranný; výcvik; kritéria; zkoušky; integrovaný záchranný systém.

Abstract

The topic of the work is to analyze criteria of testing rescue dogs trained for practical use during the searches in the free country areas – fields. The information comes from both Czech and foreign literature, internal rules of the organizations, websites and practical experience of my colleagues.

The theoretical part represents a complete overview over the basic structure of the rescue kynology within IZS.

The practical part is focused on the comparison of the selected testing rules with regards to the differences among them. The results are judged regarding the experience of the dog leaders. The methods used were watching, analyse and comparison.

The discussion contains a complete judgement of the results, along with the listed differences in rescue kynology between the Czech Republic and other countries. The problems of training of rescue dogs resulting from practical experience of the trainers are also mentioned.

Keywords

Investigation; missing person; dog; handler; search; rescuer; kynolog; training; criteria; testing; flat.

Obsah

1	Úvod.....	10
2	SOUČASNÝ STAV	12
2.1	Historie záchranných psů.....	12
2.2	Základní pojmy	13
2.3	Legislativa upravující praktické využití kynologických týmů	14
2.4	Výběr psa pro vyhledávání	16
2.5	Výcvik záchranného psa.....	17
2.6	Znalosti psovoda	20
2.7	Vybavení záchranného týmu při praktickém nasazení	21
2.8	Organizace zabývající se pátráním po pohřešovaných osobách	22
2.8.1	Hasičský záchranný sbor ČR.....	24
2.8.2	Policie ČR.....	24
2.8.3	Městská policie ČR.....	25
2.8.4	Horská služba	25
2.8.5	Svaz záchranných brigád kynologů	26
2.8.6	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.....	26
2.9	Metodika plošného vyhledávání.....	27
3	Cíl práce.....	30
4	Metodika	31
4.1	Výběrová kritéria.....	32
5	Výsledky.....	33
5.1	Plocha	34
5.2	Časový limit.....	35

5.3	Počet osob	36
5.4	Umístění pohřešované osoby	37
5.5	Stav a chování pohřešované osoby	37
5.6	Taktika prohledávání terénu	38
5.7	Předchozí znalost terénu	39
5.8	Celkové zhodnocení	40
6	Diskuze	45
7	Závěr	48
8	Seznam použitých zkratk.....	49
9	Seznam použité literatury.....	51
10	Seznam použitých obrázků	54
11	Seznamu použitých tabulek	55

1 ÚVOD

Záchranářská kynologie je v České republice méně známým odvětvím kynologie. Všeobecně je více známá sportovní kynologie nebo služební kynologie, a to spíše ta část, která se zabývá stopováním, vyhledáváním drog nebo výbušnin. Záchranářská kynologie má na našem území bohatou historii, ovšem donedávna byla poměrně opomíjená, a to až do momentu, kdy byli záchranní psi opravdu potřeba. V posledních letech je záchranářská kynologie stále více populární.

Oproti počtu služebních psů Policie ČR je členská základna psovodů záchranných psů větší, ale jen malé procento ze všech, kteří se výcviku záchranného psa věnují, může být prakticky nasazeno. Většina psovodů záchranných psů jsou dobrovolníci, kteří se věnují výcviku i praktickému nasazení při pátracích akcích ve svém volném čase, za minimální refundaci nákladů spojených s výjezdem nebo výcvikem. Obecně lze říci, že záchranných týmů, tedy psovodů se psy, je v České republice mnoho. Ale je málo těch, kteří svůj potenciál a píli dotáhnou až ke splnění zkoušek, které je opravňují k praktickému použití v rámci IZS.

Toto téma bakalářské práce si autorka zvolila, protože se osobně zabývá výcvikem záchranného psa, zajímají ji podmínky pro praktické nasazení a do budoucna by se ráda záchranářské kynologii věnovala i na profesní úrovni. Záchranářskou kynologii nepovažuje pouze za sport nebo koníček, ale za způsob, jak spojit příjemné s užitečným.

Celá práce by měla komplexně analyzovat podmínky přezkušování záchranářské kynologie se zaměřením na praktické nasazení při pátracích akcích ve volném terénu, tedy na ploše. Teoretická část bude pojednávat o právním zakotvení možností nasazení záchranného psa v rámci IZS, o základních principech záchranářské kynologie, výcviku, znalostech psovoda.

Praktická část bude obsahovat výsledky porovnání standardů jednotlivých organizací, které se výcvikem záchranných psů, s využitím při praktickém nasazení při pátrání po pohřešovaných osobách ve volném terénu, zabývají.

2 SOUČASNÝ STAV

2.1 Historie záchranných psů

V České republice má záchranářská kynologie dlouholetou tradici. Cvičením psů pro pátrání po pohřešovaných osobách se zabývá od 70. let minulého století mnoho kynologických sdružení. Záchranářští psi jsou využíváni při pátrání na ploše, v lavinách, v sutinách po zřícení budov či sklepů, nebo při lokalizaci utonulých. Díky jejich mimořádně vyvinutému čichu můžeme jednoduše zjistit, zda se v prohledávaném prostoru nachází člověk a ušetří se tak čas, síly a prostředky, které by bez psa musely být vynaloženy na prohledání daného prostoru. Impulsem pro výcvik záchranných psů bylo rozsáhlé zemětřesení v Chile, ve městě El Cobre v roce 1965. Po této události se pár kynologických nadšenců začalo záchrannému výcviku věnovat. Od roku 1972 začaly vznikat regionální brigády po celém území tehdejšího Československa. (1) (2)

Kynologické týmy jsou také nasazovány v rámci mezinárodních záchranných operací. Týmy, které mohou takto operovat jsou tzv. USAR týmy (z anglického Urban Search and Rescue). První USAR jednotka byla na našem území vytvořena v roce 1999. Její členové byli především ze složek IZS hl. m. Prahy, ve spolupráci s letištěm Praha a Armádou ČR. Tento tým zasahoval v roce 1999 v Turecku a na Taiwanu, v roce 2003 v Íránu a Alžírsku. I v tomto týmu byly kynologické týmy, především z řad Svazu záchranných brigád kynologů ČR. (1)

Po těchto zkušenostech ze zahraničí vznikla nutnost vytvořit odbornou základnu záchranných kynologických týmu v ČR. V roce 2003 vznikla kynologická komise generálního ředitele HZS ČR, která měla za úkol sjednotit metodiku výcviku a přezkušování a vymezit kompetence jednotlivých složek IZS na úseku záchranářské kynologie. Následně byl vytvořen Atest MV. (1)

2.2 Základní pojmy

Kynologie je nauka o psech, organizačně je zastřešována Mezinárodní kynologickou federací (FCI), v České republice Českým kynologickým svazem (ČKS).

Záchranářská kynologie je kynologický obor, jehož posláním je výcvik a nasazení psovoda se psem vedoucí k nalezení pohřešovaných osob v sutinách, ve volném terénu, lavinách, pod vodní hladinou apod. za využití čichových schopností psa. (3)

Kynolog je člověk, který se věnuje psům profesionálně i laicky. Kynologem může být oborník, zabývající se různou problematikou týkající se kynologie, výcvikář, chovatel i každý milovník psích sportů.

Kynologický tým je tým složen z psovoda a psa, který je speciálně vycvičen pro pátrání po osobách ve volném terénu, kdy je využíváno čichových schopností psa, ve světě je kynologický tým označován jako K9-team (canine team).

Psovod je člověk, který vede výcvik svého psa, stará se o jeho potřeby, bezpečí, kondici. Psovod je nedílnou součástí kynologického týmu, bez svého psovoda by pes záchranář nemohl pracovat. Psovod mimo to, že doprovází psa při pátrání v terénu také umí číst z jeho pohybu a drobných fyzických signálů, a tak pozná, jestli pes cítí pach nebo ne. K dalším činnostem psovoda se vrátíme později.

Pátrací akcí se rozumí provádění pátracích prací na místě zásahu za účelem vyhledávání pohřešovaných osob ve volném terénu. Pátrací akci řídí velitel zásahu, příslušník Policie ČR.

Vyhledávání je v záchranářské kynologii označována činnost, kdy pes hledá osobu větřením ve vzduchu s tzv. vysokým nosem, nikoli stopováním. Způsob práce s pachem je zásadní rozdíl mezi vyhledávacími a stopovacími psy. (4)

2.3 Legislativa upravující praktické využití kynologických týmů

Zákon o IZS vymezuje integrovaný záchranný systém, mimo jiné i působnost a pravomoc státních orgánů. V §7 odstavce 2 písmena b) je uvedeno, že Ministerstvo vnitra usměrňuje integrovaný záchranný systém. (5) Pro sjednocení postupů a kvalifikačních požadavků vytváří Generální ředitelství HZS ČR, jakožto pracovní orgán MV, pokyn č. 48/2003, který stanovuje kvalifikační požadavky na záchranného psa předurčeného k pátrání po pohřešovaných osobách ve volném terénu. Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministerstva vnitra 48/2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací (dále jen Pokyn 48/2003), je podzákonný předpis, který je zařazen ve Sbírce interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a NMV z roku 2003. Pokyn obsahuje úvodní ustanovení, kvalifikační požadavky na psovoda, kvalifikační požadavky na psa, upravuje zkušební komisi, organizační provedení atestačních zkoušek, popisuje podobu kynologického atestu a zapojování psovodů do mezinárodních záchranných akcí, určuje podmínky do zařazení do seznamu MZO a závěrečná ustanovení. (6)

Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů č. 239/2000 Sb. dále definuje základní pravidla pro provádění záchranných a likvidačních prací. (5)

V § 2 odstavci h) je vymezen pojem osobní pomoc: *„osobní pomocí je činnost nebo služba při provádění záchranných a likvidačních prací a při cvičení na výzvu velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce; osobní pomocí se rozumí i pomoc poskytnutá dobrovolně bez výzvy, ale se souhlasem nebo s vědomím velitele zásahu, hejtmana kraje nebo starosty obce.“* (5) Osobní pomoc tedy chápeme, jako činnost, o kterou velitel zásahu požádá nebo ji nabídneme sami a velitel zásahu s ní souhlasí, kterou lze uplatnit v rámci záchranných nebo likvidačních prací. V rámci osobní a věcné pomoci může své síly a prostředky nabídnout k dispozici každý.

Záchranné práce definuje zákon o IZS, jako „činnost k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin,“ (5) což pro záchranné kynologické týmy znamená, že mohou být využity v rámci záchranných prací při pátrání po pohřešované osobě v terénu, pokud s tím souhlasí velitel zásahu. Z praxe je známo, že kynologický tým může významně přispět k rychlejšímu nalezení pohřešované osoby a odvrátit tak nebezpečí ohrožující její život a zdraví, nehledě na to, že kynologický tým pokryje daleko větší plochu při prohledávání terénu, než jaká by byla zapotřebí při využití např. lidské rojnice.

Dokumentem, který upravuje praktické nasazení záchranného psa do pátrací akce je *Katalog typových činností integrovaného záchranného systému při společném zásahu, STČ 07/IZS, Záchrana pohřešovaných osob – pátrací akce v terénu* vydaný Výborem pro civilní nouzové plánování HZS ČR v roce 2010 (dále jen Katalog). (7)

V tomto dokumentu je uvedeno, že mezi využitelné síly a prostředky patří, v terénu s možností vytváření pátracích rojnic, kromě kynologů PČR i kynologové ostatních složek IZS, kteří jsou držiteli atestu MV se specializací k plošnému vyhledávání osob.

V praxi to znamená, že lze využít jakéhokoli kynologického týmu, který je držitelem atestu MV a zároveň je členem jakékoli složky IZS. Soubor obsahuje jednotlivé listy společného zásahu složek IZS, list velitele zásahu složek IZS, list operačních středisek složek IZS, zpracované Policií ČR a Hasičským záchranným sborem ČR, list Policie ČR, list jednotek PO, list Horské služby ČR a přehled vybraných souvisejících právních předpisů. (7)

Typová činnost pro záchranu pohřešovaných osob má tu zvláštnost, že její řízení spadá výhradně pod Policii ČR. Hlavním operačním střediskem je OPIS PČR, které

si prostřednictvím OPIS IZS (mimo MU se jedná o OPIS HZS kraje) povolává síly a prostředky, potřebné z poplachového plánu IZS kraje, specialisty z řad HZS i ostatních složek IZS. OPIS IZS je v tomto případě jakýsi pracovní orgán, který jen zprostředkovává vše pro potřeby OPIS PČR. (7)

Typová činnost slouží jako doporučení pro velitele zásahu, jak postupovat při řešení MU. Při pátrání po pohřešovaných osobách je velitelem zásahu určen dle typové činnosti příslušník PČR.

2.4 Výběr psa pro vyhledávání

Záchranným psem se může stát pes téměř jakéhokoli plemene, pokud má správné předpoklady. Ve světě se pro tyto účely nejvíce používají němečtí nebo belgičtí ovčáci a labradorští retrívři. Z vlastností těchto plemen vychází povahový a tělesný vzorec pro ideálního psa záchranáře.

Záchranný pes musí být aktivní, bystrý, zvědavý, musí mít zájem o práci, společenský k lidem i psům, protože blízký kontakt je každodenní náplní záchranného psa, nesmí být tedy agresivní, musí být psychicky i fyzicky odolný. Schopnosti, které jsou nezbytné, jsou vydržet několik hodin v přepravní kleci nebo snášet dlouhé přesuny autem, protože se jezdí do větších vzdáleností kvůli pátrání i výcviku. Mezi nežádoucí vlastnosti patří bázlivost a nervozita z nových situací a nového prostředí, pes se nesmí bát hluku strojů, vody, tmy, přenášení, převozu na lodi, letadlem či vrtulníkem, slaňování a dalších. Záchranný pes musí mít silnou motivaci pracovat, což je z části zásluhou i psovoda. (8)

Z fyzického hlediska musí být pes zdravý, být v duševní i fyzické kondici. Musí se umět pohybovat v náročných terénech, křovinách, po sutinách. Dobrá kondice je zcela zásadní, aby byl pes schopen vydržet s přestávkami několikahodinové pátrání, s tím

souvisí, že si musí umět odpočinout téměř na každém místě, v přepravní kleci i na zemi. Měl by i v zátěžové situaci dobře přijímat potravu a vodu. (8)

Mezi záchrannými psy je mnoho plemen, která mají větší nebo menší předpoklad k záchrannému výcviku, ale i přes to jsou jedinci, kteří toto dobře zvládají a baví je to. Jedná se o německé ovčáky, belgické ovčáky – malinois, rhodéské ridgebacky, české horské psy, boxery, labradorské retrievry, kolie, border kolie, zlaté retrievry, výmarské ohaře, australské honácké psy, křížence parson russel teriéra, křížence ohaře a v neposlední řadě třeba i boloňského psíka.

Kromě povahových a fyzických předpokladů musí mít záchranný pes hlavně výborný čich, musí umět pracovat s větrem a s pachy v uzavřeném prostoru. Samotné vrozené čichové schopnosti psa k záchrannému výcviku nestačí, je třeba je cvičit a rozvíjet. Lovecká plemena a plemena vyšlechtěná k práci mají ke schopnostem s čichem pracovat daleko větší předpoklad, snáze a rychleji se učí. Naopak společenská plemena mají tendence hledat zpočátku spíše očima, a musí se pachové práce učit důkladněji, historicky čich tito psi nevyužívali, takže jim to není tolik přirozené.

Obecně lze říci, že vždy záleží na konkrétním jedinci, jeho povaze, a především na práci psovoda, který psa motivuje a cvičí.

2.5 Výcvik záchranného psa

Obecně platí, že by se měl výcvik provádět tak, aby co nejlépe kopíroval podmínky, ve kterých bude pes později pracovat. Cvičení vyhledávání i poslušnosti by mělo být rozmanité, v různém prostředí a různou denní i noční dobu. Vyhledávat by měl pes různé figuranty, aby si nespojoval s vyhledáváním jen pachy konkrétních osob. Výcvik by měl být pravidelný, měl by obsahovat cviky z poslušnosti i dovednosti, které se musí opakovat. (9) (10)

Výcvik záchranného psa se v mnoha ohledech neliší od standartního výcviku. Pokud jde o výcvik štěněte a mladého psa, jsou základní principy stejné. Pes se postupně učí nové cviky a povely, seznamuje se s prostředím, osvojuje si hygienické návyky. (11) (10)

Za základní všeobecné cviky, které by měl pes umět se považuje:

- Základní postoj psovoda se psem
- chůze u nohy
- obraty na místě a za pohybu
- odložení psa
- přivolání
- cviky „sedni“, „lehní“ a „vstaň“
- vysílání vpřed a do stran
- aportování
- štěkání na povel
- přerušování nežádoucí činnosti
- překonávání překážek
- zpomalení či zrychlení tempa pohybu
- plavání
- návyk na střelbu a další rušivé zvuky
- odmítnutí nalezené nebo podávané stravy. (10)

Jestliže víme, že se budeme chtít záchrannému výcviku se psem věnovat, můžeme kromě klasického výcviku psa připravovat na netradiční situace i v každodenním životě. Psa vystavujeme intenzivnímu kontaktu s lidmi v různém prostředí, kde se můžeme setkat se zvýšeným výskytem vnějších podnětů, jak jsou město, stavby, venkovní společenské akce, kde je mnoho zvuků, pachů a pohybu, aby si pes zvykal na ruch kolem sebe. Také by si měl pes rozvíjet pohybovou motoriku,

např. lezením po kamenech, schodech, běháním v lese, aby byl zvyklý kontrolovat svůj pohyb, čímž se předejde možnému zranění.

Velmi důležité je dostávat psa do kontaktu s různými cizími lidmi, a to jak s muži, tak ženami, se starými lidmi i dětmi. Pes by se neměl nikoho bát. Pokud je k některé skupině nedůvěřivý, je třeba na tom pracovat. Už od štěněte by měl mít pes oporu v psovodovi, důvěřovat jeho úsudku, např. že se není třeba bát osoby, která se psovi nelíbí. (9) (12)

Štěkání je pro většinu psů přirozené, štěká, když vyžaduje naši pozornost, když jde kolem zahrady cizí člověk, když se bojí. U záchranářského výcviku se používá štěkání pro označování nálezu. Je to proto, protože mnohdy psovod ztratí psa z dohledu, a tak by označování např. sednutím nestačilo. Další výhodou je, že se nalezený člověk většinou štěkajícího psa bojí, a tak zůstane stát, dokud záchranář nepřijde. Štěkání se učí už malá štěňata, učí se nejprve štěkat na povel, později se spojuje štěkání s nalezením osoby. Štěkání se učí několika způsoby, záleží, o co má pes největší zájem. Pokud se rád přetahuje o uzel či pešek, vydráždíme psa tím, že mu jej nechceme dát, pokud zaštěká, řekneme povel „štěkej“ a za odměnu se s ním potaháme. Pokud je pro psa největší odměna potrava, je princip obdobný. Tak se pes naučí, že po povelu „štěkej“ a za štěkání dostane odměnu. (11)

Postupně se se psem začíná cvičit vyhledávání. Než se pes naučí samostatně hledat, aniž by věděl, zda v daném prostoru někdo je, trvá to několik měsíců až let. Každý pes se učí jinak rychle. Pes se naučí hledat na povel „hledej“ nebo „revír“. S tím souvisí výcvik vysílání psa do stran, kdy směr, který pes následuje, naznačí psovod pohybem ruky a celého těla. V tomto prostoru pes hledá. Vycvičený pes by měl umět samostatně hledat v neznámém prostředí bez předchozí vědomosti o přítomnosti figuranta. Měl by pracovat s větrem, dobře se pohybovat terénem a reagovat na povely psovoda.

Po nalezení figuranta by ho měl pes vyštěkat, a to souvisle a bez delších prodlev, a to až do doby, kdy přijde psovod. (9) (12)

Z praxe víme, že se na výcvik záchranného psa nesmí spěchat. Pes si musí vše pořádně zažít a musí se vše pravidelně opakovat. Nesmí se zapomínat na motivaci, aby vyhledávání psa nepřestalo bavit. Neméně důležité je nepřetěžovat psa příliš náročnými úkryty, pokud jde o vyhledávání. Když je cvičení pro psa příliš náročné, ztratí zájem o hledání. Je důležité znát úroveň výcviku psa, nepřeceňovat jej a raději se déle zabývat snazšími úkryty a pomalu postupovat k náročnějším. (12)

2.6 Znalosti psovoda

Psovod je nedílnou součástí záchranného kynologického týmu. Bez psovoda by pes nemohl samostatně fungovat. Nejde jen o výcvik, ale i o praktické nasazení v rámci pátrání po pohřešovaných osobách v terénu. Psovod svého psa dobře zná, umí číst jeho pohyb a fyzické signály, které ukazují, že je pes tzv. „v pachu“. To znamená, že už o ukryté osobě ví a dohledává její přesnou pozici v terénu. Pes toto signalizuje změnou postavení těla, ocasu, uší, stylem pohybu. Změny musí psovod pečlivě sledovat a reagovat na ně. Psovod dále pracuje s větrem, například když se v terénu nachází skalní útvar nebo průrva, pomůže znalost proudění větru a psovod navede psa k prohledání ze správné strany. (9)

Při prohledávání volného terénu (lesy, louky) je důležité, odkud budeme terén prohledávat. Při prohledávání klasickou rojnicí složenou z lidí je to téměř jedno, ale u vyhledávání se psem je zásadní směr větru. Většina psovodů u sebe nosí pomůcky, které jim pomohou směr větru určit, ať už jde o různé praporky, rozprašovače s vodou a další. Díky nim zjistí psovod směr větru a začne prostor, pokud je to možné, prohledávat ze směru, kam vítr proudí tak, aby šel pach psovi do mordu. V opačném případě, tedy kdy jde vítr psovi „do zad“, neucítí pach, dokud do něj nevběhne, což je časově i fyzicky náročnější.

Další dovedností je práce s GPS. Při výcviku, cvičeních i pátracích akcích se využívají GPS zařízení. Psům se nasazují GPS obojky, které snímají pohyb psa v terénu, z čehož lze následně zanalyzovat a zhodnotit, jak se pes pohyboval a slouží to ke zlepšení pátrání. To stejné platí u psovoda, GPS snímá jeho pohyb, z čehož lze později zjistit, zda prošel terén správně, jakou zvolil taktiku atd. GPS ale především slouží k orientaci v terénu pro psovoda, před pátráním si může zadat souřadnice okrajových bodů terénu, který má prohledat, a tak se zefektivní pátrání. Nestane se, že psovod vyjde z terénu, který je často nepřehledný.

Při výcviku vyhledává záchranný tým figuranty, při pátrací akci je ovšem důležité, aby měl psovod znalosti i z oblasti první předlékařské pomoci. Nalezená osoba může mít lehčí, či těžší zranění a psovod by měl umět posoudit, v jakém stavu se osoba nachází, podat správné informace veliteli zásahu a případně umět zasáhnout.

2.7 Vybavení záchranného týmu při praktickém nasazení

Vybavení záchranného týmu slouží k ochraně života a zdraví členů záchranného týmu i nalezené osoby.

Mezi vybavení psovoda patří:

- oděv s dlouhými rukávy a nohavicemi (a označením PSOVOD)
- pevná kotníková obuv
- rukavice (pracovní i vyšetřovací)
- přilba
- svítilna
- vysílačka
- GPS
- lékárnička pro poskytnutí PPP (13)

Mezi vybavení pro psa patří:

- obojek nebo postroj, GPS obojek
- vodítko
- reflexní dečka, nebo jiné označení záchranného psa
- botičky pro případ zranění
- voda (pokud jde o dlouhé hledání)
- odměna (míček, pamlsky)
- další (rolnička, svítící obojek do tmy...) (13)

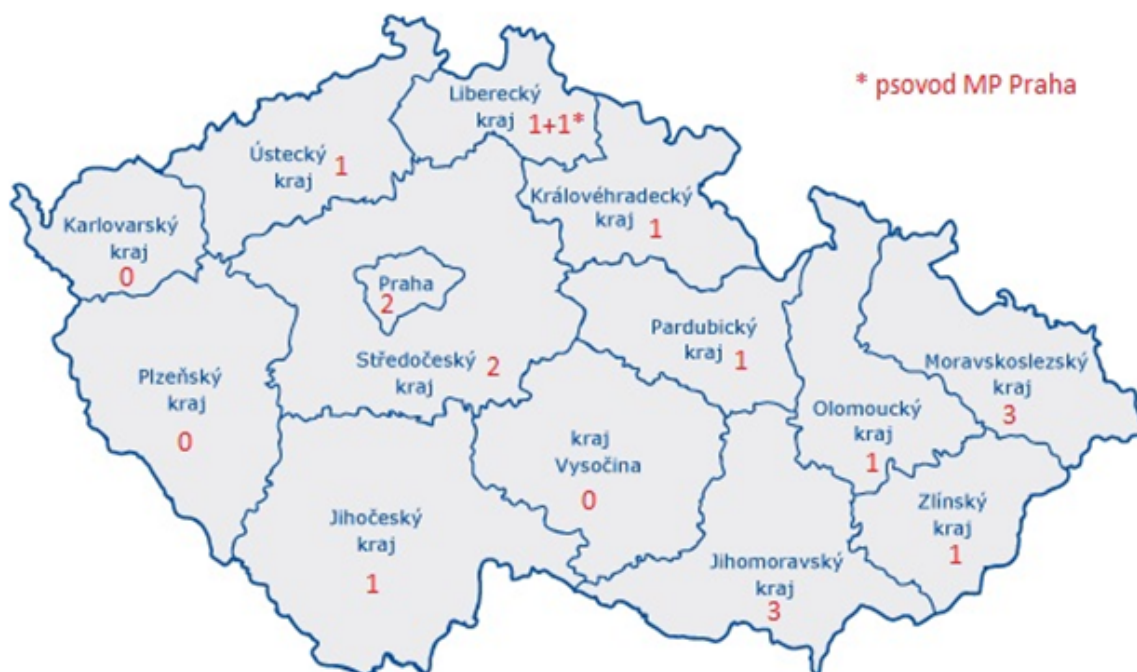
2.8 Organizace zabývající se pátráním po pohřešovaných osobách

Důvodem, proč je nezbytné se zabývat různými organizacemi, které se zaměřují na výcvik záchranných psů je, že je v České republice nedostatečně málo kvalifikovaných psovodů s Atestem MV. S platností k 1. 1. 2017 je na celém území ČR 18 psovodů se specializací na plošné vyhledávání. Pro představu je to počet potřebný k možnosti pokrytí výskytu jedné pohřešované osoby. Navíc většina z psovodů nemá záchrannářskou kynologii jako své zaměstnání, takže možnost jejich nasazení do pátrací akce je tím ovlivněna. Dalšími komplikacemi může být zranění psa nebo psovoda, nemoc, dovolená, dojezdová vzdálenost k místu zásahu, nebo jiné osobní nebo pracovní povinnosti. Záchrannářská kynologie je stále postavena na dobrovolnosti, vyjma příslušníky bezpečnostních sborů.

Níže uvedená mapa rozložení psovodů s Atestem MV se specializací na plochy je vytvořena z údajů HZS ČR.

POČET PSOVODŮ PŘEZKOUŠENÝCH DLE INTERNÍHO POKYNU GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HZS ČR
č. 48/2003 DLE KRAJŮ
Atestování psovodi se specializací plochy k 1. 1. 2017

CELKOVÝ POČET PSOVODŮ: 18

Zdroj: HZS ČR

Obrázek 1 Mapa rozložení psovodů s atestem MV v rámci ČR

Z mapy rozprostření psovodů s Atestem MV je jasné, že je to pro potřeby IZS nedostačující. Některé kraje nejsou pokryté vůbec. Pokud by si měly kraje vystačit pouze se psovody z vlastního území a případně s výpomocí ze sousedních krajů, je jejich počet k nasazení velmi nedostatečný.

Existují organizace, které mají vytvořený vlastní interní předpis, podle kterého posuzují připravenost kynologického záchranného týmu k praktickému nasazení. Psovodi těchto organizací mohou být samozřejmě i držitelé Atestu MV. Je ovšem otázkou, zda jsou interní předpisy vybraných organizací natolik prověřující, aby kynologické týmy spolehlivě plnily úkoly při pátrací akci se splněním interních přezkoušení.

2.8.1 Hasičský záchranný sbor ČR

Hasičský záchranný sbor ČR upravuje podmínky kynologie u HZS ČR pomocí Pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky ze dne 15. listopadu 2012, kterým se stanoví podmínky pro zřízení služební kynologie u Hasičského záchranného sboru České republiky. Tímto předpisem zajišťuje jednotný a ucelený postup při kladení podmínek na kynologii u HZS ČR. Pokyn stanovuje povinnosti psovoda HZS ČR, výcvik služebního psa, časovou dotaci na výcvik, ošetřování a výživu služebního psa, požadavky na odbornou přípravu a specializaci psovoda, kategorie praktického použití služebního psa, dále evidenci psa, požadavky na výživu a veterinární péči, upravuje osobní ochranné pracovní pomůcky psovoda a zabezpečení služebního psa a v neposlední řadě se zabývá povoláváním služebního kynologického týmu na přesčas, či k držení služební pohotovosti. K pokynu jsou přiloženy přílohy, jako je smlouva o užívání psa a podmínky této smlouvy, požadavky na veterinární a materiální zabezpečení a na vybavení psovoda do praktického nasazení. (3)

Pro praktické nasazení musí mít kynologický tým při HZS ČR kvalifikaci, kterou je Atest ministerstva vnitra (dále jen Atest MV).

Psovodi u HZS ČR jsou buď členy HZS kraje, kde jsou zařazeni kromě záchranné kynologie i do jiné funkce, nebo jsou umístěni na záchranných útvarech Hlučín a Zbiroh. Právě v Hlučíně je výcvikové centrum pro záchranné psy HZS, kde probíhá intenzivní výcvik k atestačním zkouškám a prověřovacím cvičením. (13)

2.8.2 Policie ČR

Policie ČR má pro praktické nasazení kynologického týmu vytvořeny vlastní požadavky. PČR se řídí atestem Policie České republiky, specifikovaným Pokynem ředitele služby pořádkové policie č. 45/2014. Konkrétně činnost k vyhledávání osob

v terénu, kterou může provádět psovod s všestranným psem. Kromě poslušnosti, dovednosti a speciálního cviku jsou v tomto atestu ještě zahrnuty obranné a pachové práce. Nasazení služebního psa, jako prostředku pátrání, je zakotveno v čl. 13 Závazného pokynu policejního prezidenta č. 28, ze dne 27. února 2009, o pátrání, k zajištění jednotného výkonu pátrání po osobách a věcech. (14)

2.8.3 Městská policie ČR

Městská (obecní) policie a její kynologické týmy jsou nasazováni v rámci dohody o plánované pomoci na vyžádání MV – GRH HZS. Kynologické týmy městské policie musí pro praktické nasazení splňovat kritéria Atestu MV. Záchranná kynologická skupina městské policie hl. m. Prahy je zařazená i v Ústředním poplachovém plánu IZS. (15)

2.8.4 Horská služba

Kynologická brigáda pod záštitou Horské služby se kromě lavinového vyhledávání věnuje i plošnému pátrání. Pro praktické nasazení do záchranných prací by měl být, podle typové činnosti IZS č. 07, člen Horské služby se psem držitelem atestu MV.

Před časem došlo k vytvoření vlastního, interního předpisu pro přezkušování záchranných psů. Důvodem je skutečnost, že činnost Horské služby je specifická. Kynologické týmy Horské služby se většinou pohybují ve velmi náročných terénech a odlišné požadavky jsou kladeny i na psovody, kteří musí znát povahu prostředí, počasí, musí umět pracovat s mapou a s GPS, v rojnici s ostatními a další. Proto byly vytvořeny akreditované zkoušky, které více kopírují reálný zásah Horské služby a prověří tak psa i znalosti psovoda. (16)

2.8.5 Svaz záchranných brigád kynologů

SZBK ČR, jakožto kolektivní členové Českého červeného kříže se záchranářský výcvik dělá na – sportovní a praktický.

Svaz záchranných brigád kynologů je členěn do krajských brigád, které fungují na území jednotlivých regionů. Činnost je řízena po metodické stránce prezídiem svazu sestaveným z vedoucích jednotlivých brigád. Každá brigáda disponuje několikačlennou zásahovou jednotkou psovodů, kteří jsou připraveni kdykoli na vyzvání krajských orgánů se dostavit k zásahu. Z momentálně nejlépe vycvičených členů těchto regionálních jednotek je sestavena a průběžně obměňována Pohotovostní jednotka SZBK, která jako součást české záchranné jednotky ministerstva vnitra je náležitě vybavena a připravena k zásahům v tuzemsku i v zahraničí. (17)

Pro přezkušování pohotovostní jednotky SZBK je vytvořena speciální zkouška ZPJ (zkouška pohotovostní jednotky), jejíž držitelé jsou oprávněni k praktickému nasazení do pátrací akce na ploše. Kromě toho skládají členové SZBK i Atest MV.

SZBK má několik výcvikových středisek po celé republice, kterými jsou Přední Výtoň, sutinový trenažer ve Chbanech, Vlkoš a Vysočina. (18)

2.8.6 Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

SH ČMS má k dispozici pod vybranými SDH družstva psovodů, které lze využít v rámci pátrání na ploše. Týmy psovodů jsou secvičené, mají propracovanou komunikaci a psi i lidé se mezi sebou dobře znají, což je přínosem.

Psovod v takovém družstvu musí rovněž splňovat kritéria pro praktické nasazení při pátrání po pohřešované osobě v terénu. U SH ČMS se psovodi dělí na čtyři úrovně, psovoda I. II., III. a IV. stupně. Každá úroveň představuje počet zkoušek, které musí kynologický tým úspěšně absolvovat. Pro zařazení kynologického týmu do jednotky

psodů SDH musí tým složit zkoušku I. stupně, kde jsou jasně daná kritéria. Ve zkušebním řádu SH ČMS je zkouška I. stupně označena jako Zkouška plošného vyhledávání stupně A – ZPV A.

Požadavky na psodů se psem stanovuje Metodický pokyn starosty SH ČMS k provádění přípravy odbornosti SH ČMS v oblasti psodů záchranných psů, a podmínek k získání odbornosti SH ČMS psodů záchranného psa I. II., III. a IV. stupně, jehož poslední 4. vydání je platné od 1. 3. 2017. (19)

2.9 Metodika plošného vyhledávání

Postupy velitele zásahu při pátrání po pohřešovaných osobách jsou uvedeny v Katalogovém souboru – typová činnost složek IZS při společném zásahu, STČ 07 (dále typová činnost). (7)

Typová činnost obsahuje společný list složek IZS s vysvětlením základních pojmů k charakteru a druhu MU, obecné vymezení MU a postup Policie ČR při přijetí oznámení o pohřešované osobě, charakter MU – pátrání po pohřešované osobě. Dále je shrnut postup složek IZS při zásahu a určení velitele zásahu s možností vytvoření štábu velitele zásahu. Společný list IZS také popisuje stupeň poplachu IZS a ukončení společného zásahu podle této typové činnosti a v neposlední řadě zmiňuje využitelné síly a prostředky (PČR, strážníky MP, JPO, kynology PČR a ostatních složek IZS s atestem MV, FO poskytující osobní pomoc, ZZS včetně LZS, HZS ČR, HS a další). Síly a prostředky jsou členěné podle náročnosti z hlediska terénu.

List velitele zásahu obsahuje kontrolní list pro postup velitele zásahu od příjezdu na místo zásahu až po jeho ukončení. List velitele zásahu obsahuje přílohy, kde jsou detailně popsány jednotlivé kroky při postupu podle typové činnosti.

Příloha č. 1 upravuje postup při propátrávání prostoru organizováním pátracích rojnic a využíváním dalších speciálních sil a prostředků. Příloha č. 2 popisuje Algoritmus pátrání po ztracených osobách v terénu.

Policie ČR, jakožto řídicí orgán pro pátrání po pohřešovaných osobách, vytvořila ucelenou metodiku pro vyhledávání pohřešovaných osob s využitím záchranářských psů.

V metodice jsou uvedeny podmínky:

- indikace pro nasazení kynologických týmů,
- vyžádání a povolání kynologických týmů,
- přepravy psovoda se psem na místo zásahu,
- příjezd člena kynologického týmu na místo zásahu,
- nasazení kynologických týmů na místě zásahu,
- úkoly kynologických týmů po ukončení dílčího pátrání,
- postup při nálezu pohřešované osoby nebo stop po jejím pohybu
- právní postavení členů kynologických týmů na místě zásahu
- bezpečnost a ochrana zdraví člena kynologického týmu
- uvolňování dobrovolných záchranářů ze zaměstnání
- náhrada za poskytnutí osobní a věcné pomoci
- náhrada škody

Metodika dále obsahuje přílohy:

- Příloha č. 1 - Mapové podklady a rovinné souřadnice UTM
- Příloha č. 2 - Odhady při vyhledávání kynologickými pátracími týmy
- Příloha č. 3 - Taktika vyhledávání pohřešovaných osob KPT
- Příloha č. 4 - Radiokomunikace složek IZS na místě zásahu
- Příloha č. 5 - Signály používané při komunikaci kynologických týmů

- Příloha č. 6 - Základní principy šíření pachu v prostoru
- Příloha č. 7 - Využití navigačních přístrojů GPS při pátracích akcích
- Příloha č. 8 - Zpráva o nasazení kynologických týmů (VZOR)
- Příloha č. 9 - Vybavení kynologických týmů
- Příloha č. 10 - VZOR žádosti o náhradu za osobní a věcnou pomoc

3 CÍL PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je analýza požadavků a standardů jednotlivých organizací zabývajících se výcvikem a přezkušováním záchranného psa určeného pro praktické nasazení při pátrání po pohřešovaných osobách v terénu a stanovení hodnotících kritérií vzhledem k praktické využitelnosti. Tyto požadavky budou následně na základě stanovených hodnotících kritérií porovnány.

4 METODIKA

V praktické části jsou použity metody pozorování, analýza a komparace.

Metoda pozorování byla využita ještě před započítím psaní práce. Autorka je členem Záchrané brigády kynologů libereckého kraje a pravidelně se se svým psem účastní tréninků a cvičení této organizace. Kromě ZBK LK se také účastní akcí, které pořádají psovodi SDH Hejnice. V minulosti také figurovala při sutinových atestech MV v Kaznějově. Po celou dobu výcviku, sbírala zkušenosti a poznatky o výcviku záchranných psů, o organizacích, které se tímto zabývají. Seznámila se se spoustou kvalifikovaných a zkušených psovodů, kteří vyprávěli, jak probíhají zkoušky a atesty, jak probíhá organizace pátracích akcí v terénu, součinnost s PČR a mnoho dalšího. Spoustu informací, které jsou použity v práci, jsou získány právě od zkušených kolegů a kolegyň.

Analýzou jsou zpracována data všech zkušebních řádů a předpisů pro přezkušování záchranného psa pro praktické nasazení do pátrací akce ve volném terénu. Dále je metoda analýzy využita při výběru vhodných kritérií pro porovnání jednotlivých forem přezkušování.

Při komparaci jsou porovnána výběrová kritéria přezkušování záchranných psů, podle nichž je zhodnoceno, která zkouška nejvíce odpovídá charakteru praktického nasazení při pátrání po pohřešovaných osobách. Výběrová kritéria jsou popsána s komentářem a odůvodněním jejich výběru. Také je uvedeno, jak jsou konkrétní kritéria hodnocena. Výsledkem této metody je přehledná tabulka hodnotící kritéria pro speciální cvik – vyhledávání osoby ve volném terénu.

Pro zhodnocení kvalifikačního přezkušování záchranného psa je vycházeno primárně z kritérií speciálního cviku, tedy vyhledávání. U celkového zhodnocení je pak přihlédnuto i k ostatním částem přezkušování, poslušnosti a dovednosti.

4.1 Výběrová kritéria

Výběrová kritéria slouží k porovnání požadavků na přezkušování záchranných psů pro praktické nasazení v rámci pátrání po pohřešovaných osobách v terénu. Kritéria jsou zvolena podle dostupných informací ze standardů jednotlivých organizací. Plocha, časový limit a počet osob jsou základní číselné údaje. Ostatní vybraná kritéria jsou komentována slovně, avšak pro porovnání standardů přezkušování záchranných psů jsou zásadní.

a) Plocha

Velikost plochy je uvedena v metrech čtverečných, což je základním údajem tohoto kritéria.

b) Časový limit

Časový údaj je uveden v minutách. Jednotka je zvolená podle údajů ve standardech jednotlivých organizací.

c) Počet osob

Číselný údaj, který představuje počet jednotlivců, kteří se na ploše nacházejí.

d) Umístění pohřešované osoby

Stručný popis pozice osoby v terénu.

e) Stav a chování pohřešované osoby

Rozumí se pohyb a chování osoby v terénu.

f) Taktika

Popis možnosti volby strategie prohledávání terénu.

g) Předchozí znalost terénu

Pokud je známo. Znalost terénu z výcviku, či z jiných zkoušek.

Výběrová kritéria jsou hodnocena ve vztahu k praktickým nasazením a ke zkušenostem z minulosti pořádaných zkoušek. Každé kritérium je nejprve porovnáno a okomentováno zvlášť.

5 VÝSLEDKY

Z každé organizace, která se věnuje výcviku záchranných psů s využitím při praktickém nasazení při pátracích akcích ve volném terénu, byla vybrána zkouška nejnižšího stupně, která dle interního řádu záchranný tým opravňuje k praktickému nasazení. V následující tabulce je stručně uveden výčet zkoušek jednotlivých organizací, kdy některé organizace pro složení zkoušky, opravňující k nasazení do pátrací akce, požadují předchozí ověření obecných znalostí a předpokladů k záchranné kynologii.

Tabulka 1 Zkoušky stanovující interní kritéria jednotlivých organizací pro praktické nasazení psů

	dle pokynu č. 48/2003	Policie ČR	Horská služba	SZBK ČR	SH ČMS
Zkouška k praktickém u nasazení	Atest MV	Atest PČR	interní zkouška HS	ZPJ	ZPV A
Předchozí postupová zkouška	není uvedeno	není uvedeno	není uvedeno	ZZZ	VZ (nepovinná)

Zkouška SZBK ČR ZZZ – zkouška záchranné způsobilosti i zkouška SH ČMS VZ – vstupní zkouška mají za úkol prověřit základní schopnosti a dovednosti a vrozené vlastnosti záchranného psa. V případě vstupní zkoušky SH ČMS je tato zkouška nepovinná, lze skládat přímo zkoušku I. stupně ZPV A. Pro psa i psůda je však dobré si při zkoušce s nižšími požadavky vyzkoušet atmosféru zkoušek i práci ve stresu.

Do porovnání nebyly vstupní zkoušky zahrnuty, jelikož neopravňují k praktickému nasazení. Jsou zde však uvedeny, protože jsou pro zkoušky opravňující k praktickému nasazení podstatné.

Výsledky práce jsou rozděleny do několika částí, podle výběrových kritérií. Každá z nich je vyhodnocena samostatně, následně jsou zhodnoceny všechny části jako celek.

5.1 Plocha

Tabulka 2 Plocha

	Atest MV	Atest PČR	Horská služba	SZBK ČR	SH ČMS
Plocha 1	do 50 000 m ²	cca 75 000 m ²	50 000 m ²	20 000 m ²	cca 35 500 m ²
Plocha 2	x	x	50 000 m ²	x	x
Noční plocha	do 50 000 m ²	x	30 000 m ²	20 000 m ²	x

Plochu lze hodnotit z několika hledisek, podle rozlohy, náročnosti terénu a denní doby. Objektivně lze plochu posoudit pouze podle rozlohy. Náročnost terénu není v předpisech jasně daná. Vyhledávání v noci mají v kritériích pouze tři zkoušky z pěti, proto je nelze objektivně porovnat. Podle rozlohy se nejvíce přibližuje praxi Atest MV a zkouška Horské služby. Úsek 500x100m je reálný z hlediska pokrytí za rozumný čas. Atest PČR má velkou rozlohu plochy, a i s možností jejího rozdělení na dvě části je pak prohledávání časově náročné. ZPJ SZBK ČR má naopak v porovnání plochu malou, zde však hrají roli další kritéria. SH ČMS má plochu poněkud menší, ale ze zkušenosti z praxe víme, že se zkoušky SH ČMS dělají v náročných terénech, v kopcích a v těžko přístupných oblastech, takže z hlediska náročnosti postupu je velikost plochy adekvátní.

Atest MV, Horská služba a SZBK mají vyhledávání rozděleno na více ploch a vyhledávání v denní i noční dobu. Je to z toho důvodu, aby se pes prověřil i v jiných podmínkách, lépe se pak hodnotí jeho celková práce. Dalším aspektem je, že celá zkouška, tedy několik kol vyhledávání, trvá den a noc, a to prověří celý kynologický tým, jejich houževnatost, výdrž, trpělivost. Plocha na noční vyhledávání bývá

zpravidla menší než denní z důvodu nízké viditelnosti. SH ČMS má noční vyhledávání jako oddělenou speciální zkoušku. Pro její plnění už musí mít psovod splněnou zkoušku úrovně B. Pro představu, u zkoušky SH ČMS stupně B prohledává záchranný tým dva prostory o celkové rozloze přibližně 70 000 m², kde se nachází 2-6 subjektů. Na prohledání každého prostoru má psovod se psem 30 minut. Zkouška stupně B není záměrně zařazena do porovnání s ostatními, protože se nejedná o nejnižší stupeň zkoušky, který kvalifikuje kynologický tým k praktickému nasazení.

5.2 Časový limit

Tabulka 3 Časový limit

	Atest MV	Atest PČR	Horská služba	SZBK ČR	SH ČMS
časový limit	40 minut	30 minut	není stanoven	30 minut	cca 30 minut

Časový limit je u přezkušování záchranných psů stanoven pevně, avšak s přihlédnutím na obtížnost terénu jej lze prodlužovat (SH ČMS). Pro psovoda je důležitý z hlediska rozvržení času na prohledání částí terénu, také má důvod navodit stresovou situaci. Při zkoušce jde o čas, který má kynologický tým na propátrání daného terénu, což simuluje stres v praxi, kdy víme, že jde o životy a zdraví lidí, kteří potřebují pomoci. V praxi se psovodům časové limity nedávají, ovšem díky limitu u zkoušek se psovod naučí důvěřovat svému psovi, postupuje systematicky a zbytečně se nezdržuje na místech, kde pes nic neznačí, i když se jedná o rizikovou oblast (bouda, bunkr, kanál). Bez časového limitu by záchranný tým terén prohledával tak dlouho, dokud by osobu jeden z týmu nenašel. Cílem zkoušky není pouze najít všechny osoby, ale prověřit komplexní dovednosti a schopnosti záchranného týmu, na což časový limit postačí. V praxi je důležité se správně rozhodnout, zda se k rizikovému místu raději ještě jednou vrátit a věnovat tomu tak další čas nebo ne.

U všech zkoušek, kromě Horské služby se limit pohybuje mezi 30-40 minutami. U Atestu MV je 40 minut adekvátních k prohledání 50 000 m². U SZBK je limit dostačující, to samé u SH ČMS, kde může být časový limit rozhodčím zkrácen nebo prodloužen, podle náročnosti terénu. Horská služba limit pro propátrání terénu nemá, a to z toho důvodu, že se tím snaží přiblížit praxi, kde také není stanoven limit. Psovod oblast projde, je jen na něm, jak rychle, ale po dokončení musí mít jistotu, že je terén řádně prověřen. Takto Horská služba přenáší odpovědnost na své členy i u zkoušky. Čas, za který psovod oblast projde musí být samozřejmě adekvátní k ploše a náročnosti terénu.

5.3 Počet osob

Tabulka 4 Počet osob

	Atest MV	Atest PČR	Horská služba	SZBK ČR	SH ČMS
počet osob	0 až 4	x	0 až 2	3 a 3 vzorky lid. pachu	2 až 4

Celkový počet ukrytých osob není sám o sobě tak zásadní. Důležitá je plocha, na které osoby hledáme, a čas, za který je musíme najít. U žádné zkoušky kromě ZPJ SZBK nevíme, kolik osob v prostoru skutečně je. U SZBK je navíc ta odlišnost, že kromě živých osob pes hledá ještě 3 vzorky lidského pachu, tzv. kadaver. Atest PČR počet osob neuvádí, ale z praxe víme, že je to podobné jako u ostatních zkoušek. U SH ČMS platí, že čím vyššího stupně zkouška je, tím je náročnější i z hlediska počtu osob. U zkoušek, které se dělí na více vyhledávání se v jednom z terénů nemusí nacházet vůbec nikdo. I toto se však třeba cvičit, aby na to byl zvyklý psovod i pes. Tým se musí do dalšího případného hledání udržovat namotivovaný, a to funguje i v praxi.

5.4 Umístění pohřešované osoby

Tabulka 5 Umístění pohřešované osoby

	Atest MV	Atest PČR	Horská služba	SZBK ČR	SH ČMS
výšky / hloubky	ano, nespecifikováno	ano, nespecifikováno	ano, nespecifikováno	jeden výška 2-3 m, jeden hloubka 2- 3 m	ano, max. do 3 m

Pozice osoby v terénu je zásadní pro práci psa, ale i psovoda. Psovod musí znát reakce svého psa při značení osob nad terénem i pod ním. U ZPJ SZBK víme, že se jedna osoba nachází ve výšce a jedna v hloubce, čili ze třech osob celkem zhruba víme, kde se každá bude nacházet, což je výhoda, kterou v praxi nemáme. U SH ČMS jsou možné výšky i hloubky, maximálně do 3 m nad nebo pod terén. U ostatních není specifikováno. Z praxe víme, že u Atestu MV byla i hloubka cca 5 m, z čehož vyplývá, že je to opravdu různé.

5.5 Stav a chování pohřešované osoby

Tabulka 6 Stav a chování pohřešované osoby

	Atest MV	Atest PČR	Horská služba	SZBK ČR	SH ČMS
pozice osoby	volně či skrytě, s možností vyhledávání v objektu	x	stojící, sedící, ležící	x	stojící, sedící, ležící

Osoby v terénu u zkoušek jsou volně sedící, stojící či ležící nebo skryté. Stojící osoby se mohou také pohybovat. Ze zkušeností víme, že se osoby u zkoušek ve většině případů nepohybují a nemluví. V praxi však toto neplatí, pokud se osoba ztratí, může

volat o pomoc. Pokud není ve stavu, kdy se nemůže hýbat, reaguje na podněty, na pohyb kolem sebe, na psa, který se přibližuje. Osoba, která se ztratí, se pohybuje chůzí nebo i během. Žádná z těchto zkoušek výše uvedené chování nemá předepsané, jedinou výjimkou je zkouška plošného vyhledávání stupně B SH ČMS. Tato zkouška je náročná, jelikož se může jednat také o vyhledání skupiny osob (tj. jednoho subjektu), vyhledání pohybujících se osob, osob bojících se psa, osob nařikajících a volajících o pomoc, nebo osob snažících se o fyzický kontakt se psem. (20)

5.6 Taktika prohledávání terénu

Tabulka 7 Taktika prohledávání terénu

	Atest MV	Atest PČR	Horská služba	SZBK ČR	SH ČMS
taktika	možnost volby směru a stylu prohledávání prostoru	x	možnost volby směru a stylu prohledávání prostoru	x	možnost volby směru a stylu prohledávání prostoru

Kromě Atestu PČR a ZPJ SZBK, kde není uvedeno, zda si může psovod zvolit strategii propátrávání terénu, je to u ostatních zkoušek povoleno. Toto kritérium je zásadní pro praktické nasazení a pro práci s větrem. Pokud psovod zvolí správnou taktiku na základě svých znalostí a zkušeností, zvýší několikrát šanci, že osoby najde a několikrát sníží čas, za který je najde. Pokud jde pes přímo do pachu, je pro něj daleko jednodušší osobu dohledat. Další jsou možnosti propátrávání terénu z hlediska pohybu po terénu. Pokud má psovod se psem naučené vysílání do větších vzdáleností, může se psovod držet jednoho z okrajů terénu a psa vysílat od sebe. Pokud pes není tolik pohybově aktivní, zvolí psovod například procházení terénu formou vlnovky, kdy se psem opisuje střídavě levý a pravý okraj terénu a postupuje vpřed. U volby taktiky záleží nejen na aktivitě psa a vzdálenosti ve které se od psovoda pohybuje,

ale i na charakteru terénu. Pokud jsou v terénu hustníky a skaliska, zvolí psovod pravděpodobně jinou taktiku než v přehledném lese.

5.7 Předchozí znalost terénu

Tabulka 8 Předchozí znalost terénu

	Atest MV	Atest PČR	Horská služba	SZBK ČR	SH ČMS
předchozí znalost terénu	atesty se pořádají na předem známých místech	není uvedeno	ano, zkoušky se skládají v místě působiště, psovod však předem neví, kde přesně	není uvedeno	ne, zapisuje se, kde a jaký psovod dělal zkoušku, na jaké figuranty

Znalost terénu, ve kterém se zkouška skládá je výhodou i nevýhodou pro kynologický tým. Výhodou je, že pes i psovod znají možné úkryty, se kterými se již v minulosti setkali. Hlavní výhodou je znalost orientačních bodů a profilu terénu, což výrazně pomáhá při plánování taktiky prohledávání. Nevýhodou je, že následně v praktickém nasazení nemusí být pes stoprocentní. U Atestu MV je známo, že se čas od času pořádají na známých místech, které se používají i k výcviku. Atest PČR ani ZPJ SZBK toto neuvádí, z praxe se plochy střídají v různých krajích. Co se týče Horské služby, zkoušky skládají kynologické týmy v místě jejich působnosti. To znamená, že psovod oblast zná, dokáže se v ní orientovat, ví, kde se nachází významné body, stromy nebo cesty, ale kde přesně se bude zkouška pořádat, to dopředu nevědí. SH ČMS na základě své filozofie zavedlo interní pravidlo, že se zapisuje, jaký psovod, s jakým psem, v jakém terénu zkoušku skládal, dokonce se uvádí, jaké osoby figurovaly a kde měly úkryty, aby se při opakování zkoušky nic z uvedeného neopakovalo, což zajistí objektivnost pro posuzování kynologického týmu.

5.8 Celkové zhodnocení

Tabulka 9 Hodnotící kritéria-speciální cvik

	Atest MV	Atest PČR	Horská služba	SZBK ČR	SH ČMS
Plocha 1	do 50 000 m ²	cca 75 000 m ²	50 000 m ²	20 000 m ²	cca 35 500 m ²
Plocha 2	x	x	50 000 m ²	x	x
Noční plocha	do 50 000 m ²	x	30 000 m ²	20 000 m ²	x
časový limit	40 minut	30 minut	není stanoven	30 minut	30 minut
počet osob	0 až 4	x	0 až 2	3 a 3 vzorky lid. pachu	2 až 4
Umístění ve výšce / hloubce	ano, nspecifikováno	ano, nspecifikováno	ano, nspecifikováno	jeden výška 2-3 m, jeden hloubka 2-3 m	ano, max. do 3 m
Stav a chování osoby	volně či skrytě, s možností vyhledávání v objektu	x	stojící, sedící, ležící	X	stojící, sedící, ležící
taktika	možnost volby směru a stylu prohledávání prostoru	x	možnost volby směru a stylu prohledávání prostoru	x	možnost volby směru a stylu prohledávání prostoru

předchozí znalost terénu	atesty se pořádají na předem známých místech	není uvedeno	ano, zkoušky se skládají v místě působiště, psovod však předem neví, kde přesně	není uvedeno	ne, zapisuje se, kde a jaký psovod dělal zkoušku, na jaké figuranty
jiná specifika	dvojice kynologických týmů	x	x	rušivé zvuky a předměty	x

Atest MV má tu specifikaci, že se prohledává ve dvojici, což simuluje taktickou formu při pátrání po pohřešovaných osobách. Za negativní lze považovat, že jsou kynologické týmy posuzovány zvlášť a ne dohromady, jako celek. Pokud pes z jednoho terénu najde osobu z druhého terénu, je to počítáno jako chyba, ačkoli šel pes třeba po větru a v praxi by to chyba nebyla. Posuzuje se to jako chyba psovoda v ovladatelnosti psa. Další specifikum je možný přesun k terénu, na plošných atestech na podzim 2016 se jednalo bylo cca 1,5km. Tento prvek je poměrně blízký realitě, fyzická námaha před samotným vyhledáváním je pro psovoda i pro psa zatěžující. Dalším rušivým elementem mohou být i u Atestu MV volně se pohybující osoby, které se samotným Atestem nesouvisí, například houbaři. Tento fakt také do jisté míry simuluje praktické nasazení, protože při pátrací akci se kromě pohřešované osoby v prostoru mohou nacházet i další osoby, ovšem z hlediska Atestu je tento rušivý element nežádoucí. Pes značící ostatní osoby postupně ztrácí motivaci a chuť hledat dál, nehledě na to, že označování osob, které jsou nad rámec zkoušky zdržuje záchranný tým v taktickém prohledávání terénu. Je na zvážení, zda takto rušivý element, jako jsou osoby volně se pohybující terénem (např. houbaři), není pro záchranné týmy zbytečnou přítěží. Řešením by bylo důkladné uzavření terénu

proti vstupu nežádoucích osob, alespoň v době prohledávání terénu v rámci Atestu nebo zohlednění těchto mimořádných nálezů do celkového hodnocení.

Ačkoli je v Pokynu č. 48/2003 uvedeno, jaké prvky poslušnosti má pes umět, v praxi se neprověřují samostatně, ale v rámci vyhledávání, pohybu v terénu. U Atestu MV má kynologický tým na splnění maximálně 3 pokusy, pokud jej napotřetí nesplní, nemůže už ke zkoušce víckrát nastoupit. Atest MV se vypisuje minimálně dvakrát do roka, na jaře a na podzim.

Pro Policii ČR není Atest MV závazný. PČR má policejním prezídiem stanovené vlastní požadavky na služební kynologii, Atest PČR. Ten je specifický, protože má kromě vyhledávání i další části, ovladatelnost, obratnost, obranné a pachové práce. Je to proto, že pes, který může být nasazen do pátrací akce je zároveň psem všestranným, a to dle Pokynu č. 45/2014. S přihlédnutím na ostatní dovednosti, které má pes mít, je plocha na vyhledávání zbytečně velká.

Kvalifikační zkoušky Horské služby vycházejí z praxe samotné. Ze zkušeností psovodů HS vyplývá, že pokud se psem absolvují pravidelně pátrací akce nebo se účastní prověřovacích cvičení, nemusí se na zkoušku nijak zvlášť připravovat. Z jejich pohledu zkouška plně pokryje nároky na psa i psovoda při praktickém nasazení.

Zkouška pohotovostní jednotky SZBK ČR je jen speciální prověřovací zkouška pro kynologické týmy, které už mají vstupní zkoušku ZZZ. Zkouška ZZZ obsahuje speciální cviky, které prověří všestrannost psa, a to jsou poslušnost, stopa, průchod rušným prostorem, přechod nepříjemného materiálu, kontakt s cizími osobami a přímé označení volně ležící osoby. ZPJ je tedy bez poslušnosti. specifikací této zkoušky jsou rušivé prvky v terénu, což mohou být ohně, povalující se rušivé předměty, nárazové hluky a další. Při porovnání velikosti plochy a počtu osob a vzorků lidského pachu, je i tato zkouška z hlediska základních kritérií dostatečně

prověřující. (21) Díky zakomponování vyhledávání vzorků lidského pachu se ZPJ odlišuje od ostatních, kde se soustředíme pouze na vyhledávání osob.

SH ČMS má zkoušku stupně A průměrnou, co se týče plochy, časového limitu, počtu osob a dalších faktorů. Specifická je u zkoušky poslušnost a dovednost, kde se prověřují prvky, které jsou následně upotřebitelné v praktickém nasazení, jako například vysílání do směrů, chůze po žebříku a dalších překážkách. Psovodi SH ČMS jsou nyní nově zakotveni v základním dokumentu, kterým je Metodický pokyn starosty SH ČMS, kterým jsou stanoveny kvalifikační požadavky na psovody SH ČMS.

Z porovnání zkušebních řádů vyplývá, že jsou jednotlivé kvalifikační zkoušky s jistými odlišnostmi podobné Atestu MV, což je do jisté míry ovlivněno tím, že členové zkušební komise pro Atest MV jsou zároveň veliteli nebo zástupci ostatních zmiňovaných organizací. Nelze přesně určit, který zkušební řád se nejlépe podobá praktickému nasazení při pátrání po pohřešované osobě, protože každá organizace přidává do svých požadavků své poznatky z praxe. Právě rozdíly, které mezi kynologickými týmy různých organizací jsou, by měly být využity při praktickém nasazení.

Nová aktualizace Metodického pokynu SH ČMS se nejvíce přibližuje k praxi. Nově je začleněna filozofie zkušebního řádu, kde jsou uvedeny základní principy, na si kterých psovodi SH ČMS zakládají, také jsou uvedeny oblasti organizačních záležitostí a technické podpory, bez které by se psovodi v praxi neobešli. Aktualizace Metodického pokynu starosty SH ČMS ukazuje, že je třeba zkušební řády modernizovat. (22)

Největší výhodou při využití všech sil a prostředků, kterými disponují všechny organizace, které se zabývají pátráním po pohřešovaných osobách ve volném terénu a mají nějakou interní kvalifikační zkoušku pro prověření kynologického týmu,

je kromě kvality, která by měla být zaručená interním přezkušováním, především kvantita. Desítky kynologických týmů, které mají víceméně podobné znalosti, by velmi pomohly plošnému pokrytí celé republiky.

6 DISKUZE

Problematikou, kterou neřeší žádný z porovnávaných zkoušek, opravňujících k praktickému nasazení, je vyhledávání skupiny osob. V minulosti probíhalo pátrání po skupině osob, dětí a učitelky z mateřské školy, kteří se ztratili při útěku před bouřkou a schovali se v krmelci. Při následném pátrání s využitím kynologických týmů probíhaly pochybnosti, protože psi neuměli reagovat na skupinu různých pachů. Možná je to podmíněno i tím, že při výcviku psů doprovází skupinka osob, která sleduje práci kynologického týmu a hodnotí jejich práci, a tak se na skupinu lidí přestane pes soustředit. Také se při většině výcviků schovává pouze jedna osoba. Stálo by za zvážení, zařadit tuto specifickou činnost do výcviku psů častěji. Na vyhledávání skupiny osob se zaměřuje zkouška SH ČMS stupně B.

V porovnání s jinými státy jsou v záchranářském výcviku psů menší i větší rozdíly. Polská republika má víceméně totožné přezkušování pro praktické nasazení při pátrání po pohřešované osobě v terénu, neboť právě polský atest byl jedním ze základních kamenů pro vytvoření Atestu MV v České republice.

V Německu jsou zkoušky opravňující k praktickému nasazení záchranářského psa různé v jednotlivých spolkových zemích. Většinou používají jako opravňující kritérium záchranářskou zkoušku mezinárodní záchranářské organizace IRO, stupně B. (23)

Spojené státy americké mají díky odlišné organizační struktuře v bezpečnostních sborech odlišnou i záchranářskou kynologii. Například v Kalifornii existují dvě odvětví záchranářské kynologie, sportovní a praktická. Kynologické týmy, které se věnují pouze sportovní linii, nemohou a nejsou nasazováni do pátracích akcí. Kynologické týmy z praktické linie mají místní dohody s úřady, policií a šerify a v případě potřeby jsou povoláni na pomoc. Psůvodi, kteří mají uzavřené tyto dohody o tzv. pomoci na vyžádání, garantují připravenost jejich psa i sebe. Kritéria pro tyto

kynologické týmy upravují interní předpisy jednotlivých organizací, které se pátrání po pohřešovaných osobách se záchrannými psi věnují. Jedním takovým standardem je tzv. Mission Ready. Interní předpisy a další standardy zpravidla odpovídají požadavkům v praxi, prověřují schopnosti a dovednosti kynologického týmu tak, aby byli v praktickém nasazení stoprocentně využitelní a pokud možno úspěšní.

Jako v mnoha státech USA, tak i v Texasu je záchranná kynologie organizačně zařazena mezi čistě dobrovolnické činnosti. To ovšem nesnižuje profesionalitu místních záchranných týmů. Velká část psovodů záchranných psů v Texasu i jinde má jako svoji současnou nebo minulou profesi spojenou se záchranou životů či obranou státu. (4)

Další specifikum USA a důkaz toho, že je tamní záchranná kynologie na vysoké úrovni je činnost terénního asistenta. Tato funkce je náročná a nezbytná pro fungování záchranného týmu, který tak netvoří už jen pes a psovod. Terénní asistent je pravou rukou psovoda, kontroluje mapy a pozici na GPS, udržuje spojení s velící složkou, podává hlášení v případě nálezu nebo případných komplikací, mimo jiné také hlídá meteorologickou situaci. Psovod se tedy může absolutně soustředit na práci svého psa. U některých skupin záchranných kynologů je každý, kdo se chce stát záchranným psovodem, nejprve zařazen na pozici terénního asistenta ke zkušenému psovodovi, od kterého pochytá spoustu zkušeností z praktických nasazení. Tento systém je pokrokový a budoucím psovodům dá mnoho zkušeností ještě před tím, než začnou s výcvikem vlastního psa a než budou sami nasazeni do pátrací akce. (4) Funkci terénního asistenta v českých podmínkách známe u psovodů SH ČMS jako technickou podporu. Technická podpora se stará o mapové podklady, správné fungování vysílaček a mnoho dalšího.

S evropskou tendencí přibližovat se kvalitami západnímu světu by bylo pokrokové nechat se inspirovat strukturou záchranné kynologie, jakou disponuje například

USA. V našich podmínkách a legislativním prostředí je to otázka dlouhodobého snažení současné i nastupující generace.

Některé organizace mají snahu zdokonalovat své interní zkušební řády a novelizovat je podle nejnovějších trendů ve vyhledávání pohřešovaných osob. Bohužel, jediný dokument, který opravňuje k praktickému nasazení záchranného psa v rámci IZS, vyjma Atest PČR, je ze všech pohledů v dnešní době neaktuální. Atest MV z roku 2003 již nepokrývá nároky na záchranný tým, které vyplývají ze zkušeností z praktických nasazení. V době moderních technologií, které se každým dnem zlepšují, by mohlo mít vyhledávání osob úplně jiný rozměr.

Z minulosti pořádání Atestů víme, že mnohé podstatné detaily výsledného formátu Atestu jsou v kompetenci předsedy zkušební komise. Tak se stává, že mají jednotlivé atestační zkoušky pokaždé o něco jiný průběh. Kritéria samotného přezkušování záchranného týmu Atestem MV jsou sama o sobě dostatečná a neměnná. Případná novelizace by měla standardizovat například vybavení, které může nebo nemůže být u Atestu používáno, jako například GPS nebo mapy pro orientaci v terénu a pro následnou analýzu zvolené taktiky prohledávání. Právě zpětná vazba pro psovoda je vzhledem k praxi zásadní, s využitím GPS nebo mapy má psovod při prohledávání terénu přesnou nebo alespoň přibližnou představu o tom, kde se v terénu momentálně nachází a jakou jeho část má už prohledanou. Bez těchto prostředků je orientace v terénu víceméně nemožná. Orientace v terénu pomáhá psovodovi i s rozvržením časového limitu, díky tomu, že ví, jak velkou část má ještě prohledat, může v průběhu prohledávání změnit taktiku. Zařazením zmiňovaných pravidel by se atestační zkoušky MV staly v průběhu let mezi sebou rovnějšími.

7 ZÁVĚR

Cílem práce bylo porovnat kritéria přezkušování záchranných psů určených pro praktické nasazení při pátracích akcích ve volném terénu – na ploše. Teoretická část obsahuje veškeré informace k základnímu popisu a vymezení záchrannářské kynologie. V praktické části byla provedena analýza konkrétních kritérií přezkušování jednotlivých organizací, které opravňují nasazení psa v praxi.

Z výsledků práce vyplývá, že žádná z organizací nedisponuje kritérii přezkušování záchranného psa, které by komplexně podchytily celou škálu požadavků z praxe. Každá organizace má ve svých požadavcích zachyceny zkušenosti z praxe, kterým přikládá největší důležitost. Výsledky analýzy vypovídají, že u kritérií pro přezkušování záchranných psů je snaha přiblížit se co nejvíce praktickému nasazení. Všechny standardy pro přezkušování záchranných psů pro praktické nasazení do pátrací akce ve volném terénu jsou v základu podobné.

Jako řešení lze přijmout neustálé zdokonalování standardů, sledování nejnovějších světových trendů v odvětví záchrannářské kynologie, a to především z praxe a snahu do budoucna legislativně zakotvit využití záchranných týmů bez Atestu MV, kteří jsou držiteli interních zkoušek některé z ostatních organizací, čímž by se velmi zvýšilo plošné pokrytí záchrannými týmy v České republice.

Záchrannářská kynologie má za hlavní cíl záchranu lidských životů, proto by mělo být prioritou umožnit co nejlépe tuto činnost provádět bez ohledu na politickou nebo ekonomickou situaci státu. Se stanovením jasných a logických pravidel se můžou stát záchranní psi silným prostředkem IZS při řešení mimořádných situací na daleko lepší úrovni, než je tomu dnes.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

SAR – Search and Rescue, z angličtiny „najdi a zachraň“

GŘ HZS – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru

MV – Ministerstvo vnitra

PČR – Policie České republiky

HZS ČR – Hasičský záchranný sbor České republiky

MP – Městská Policie

SH ČMS – Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

SDH – Sbor dobrovolných hasičů

HS – Horská služba

SZBK ČR – Svaz záchranných brigád kynologů České republiky

IZS – Integrovaný záchranný systém

MZO – mezinárodní záchranné operace

PO – požární ochrana

MU – mimořádná událost

STČ – soubor typových činností

PPP – první předlékařská pomoc

OPIS – operační a informační středisko

ZPJ – zkouška pohotovostní jednotky (SZBK ČR)

ZZZ – zkouška záchranné způsobilosti (SZBK ČR)

ZPV A – zkouška plošného vyhledávání stupně A (SH ČMS)

VZ – vstupní zkouška (SH ČMS)

IRO - internationale rettungshunde organisation (mezinárodní kynologická záchranná organizace)

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. **Hejzlar, Roman.** Záchranářská kynologie. 112: odborný časopis PO, IZS a OO. 2014, 10, stránky 13-15.
2. **Sedlák, Jaroslav.** Historie Rescue. *Jaroslav Sedlák.* [Online] CRnet, s.r.o., 2011. [Citace: 14. květen 2017.] http://www.jaroslav-sedlak.cz/historie-rescue_148.html.
3. **ČR, MV-generální ředitelství HZS.** P O K Y N generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky ze dne 15. listopadu 2012, kterým se stanoví podmínky pro zřízení služební kynologie u Hasičského záchranného sboru České republiky. *ČESKÁ REPUBLIKA. SBÍRKA INTERNÍCH AKTŮ ŘÍZENÍ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY.* Praha : MV-generální ředitelství HZS ČR, 2012. 41.
4. **Charlestonová, Susannah.** *Stopy pohřešovaných.* [překl.] Dana Šimonová. 1. Praha : Práh, 2011. 978-80-7252-349-8.
5. **Krizové zákony: krizový zákon, integrovaný záchranný systém, hospodářská opatření pro krizové stavy, obnova území ; Hasičský záchranný sbor ; Požární ochrana : zákony, nařízení vlády, vyhlášky : redakční uzávěrka .** ÚZ. Ostrava : Sagit, 2016. 1105. 978-80-7488-135-0.
6. **ČR, MV-generální ředitelství HZS.** POKYN generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky a náměstka ministra vnitra ze dne 31. října 2003, kterým se stanoví kvalifikační požadavky na psovoda se psem předurčeného k nasazení v rámci záchranných prací. *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a NMV.* Praha : MV-generální ředitelství HZS ČR, 2003. 48.

7. ČR, MV a GŘ HZS. Katalog typových činností složek IZS. Ostrava : Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. 9788073850289.
8. Rogak, Lisa. *The dogs of war / Psi ve válce*. [překl.] Dana Šimonová. Praha : Práh, 2012. 9788072523856.
9. Hartl, Karel. *Výchova a výcvik psa (služební a pracovní plemena)*. Praha : Naše vojsko, 1979. str. 240. 28-064-79.
10. Hrušovský, Jozef. *Pes a jeho výcvik*. [editor] Miroslav Bartoň. Praha : Naše vojsko, 1984. str. 292. 28-112-84.
11. Hartl, Karel, Němec, Karel a Skuhrovský, Jan. *Výcvik psa*. [editor] M. Měchurová. Praha : Naše vojsko, 1969. str. 236.
12. Hrušovský, Jozef. *Pes a Jeho výcvik*. 2. Praha : Naše Vojsko, 1990. str. 336. doplněné a přepracované vydání. 28-026-90.
13. Hejzlar, Roman a Veronika, Smějová. Záchranářská kynologie - Záchranářská kynologie u HZS ČR. 112: *Odborný časopis PO, IZS a OO*. 2014, 11, stránky 20-22.
14. ČR, Policejní prezidium. Pokyn ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního. *S B Í R K A INTERNÍCH AKTŮ ŘÍZENÍ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, ŘEDITELSTVÍ SLUŽBY POŘÁDKOVÉ POLICIE, POLICEJNÍHO PREZIDIA ČESKÉ REPUBLIKY*. Praha : ČR, Policejní prezidium, 31. říjen 2014. 45.
15. Pavlovský, Jiří a Sitte, Michal. Záchranářská kynologie - Záchranářská kynologie u Městské policie hl. m. Prahy. 112: *Odborný časopis PO, IZS a OO*. 2015, 1, stránky 18-19.

16. Smejkal, Pavel. Záchranářská kynologie - Horská služba ČR. [editor] Libuše Chvojková. *112: odborný časopis PO, IZS a OO*. 2015, 7, stránky 20-21.

17. Svaz záchranných brigád kynologů ČR. *Český červený kříž Oficiální stránky Českého červeného kříže*. [Online] Český červený kříž, 2016. [Citace: 31. 3 2017.] <http://www.cervenyriz.eu/cz/szvk.aspx>.

18. Šabatová, Helena. Záchranářská kynologie - Svaz záchranných brigád kynologů ČR. *112: Odborný časopis PO, IZS a OO*. 2015, 6, stránky 18-19.

19. Kritéria přezkušování záchranných psů SDH. *Metodický pokyn starosty SH ČMS*. Praha : autor neznámý, 2017. 5/2003.

20. Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Metodický pokyn SH ČMS k provádění přípravy odbornosti SH ČMS v oblasti psovodů záchranných psů, a podmínek k získání odbornosti SH ČMS psovod záchranného psa I. II. III. a IV. stupně. *Metodický pokyn starosty SH ČMS - Kritéria přezkušování záchranných psů SDH*. Praha : SH ČMS, 2003. 5.

21. republiky, Svaz záchranných brigád kynologů České. ZPJ - Zkouška pohotovostní jednotky. *SZBK ČR*. [Online] [Citace: 3. Květen 2017.] http://www.zachranari.cz/zkousky/zpj-zkouska-pohotovostni-jednotky_20.html.

22. Čečrdlová, Jaroslava a Morávek, Pavel. Psovodi začlenění do struktury SH ČMS. *Alarm revue hasičů a záchranářů*. 2017, 2.

23. IRO. *Internationale RETTUNGSHUNDE ORGANISATION*. [Online] [Citace: 16. květen 2017.] <http://www.iro-dogs.org/>.

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Mapa rozložení psvodů s atestem MV v rámci ČR	23
---	----

11 SEZNAMU POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 Zkoušky stanovující interní kritéria jednotlivých organizací pro praktické nasazení psů.....	33
Tabulka 2 Plocha.....	34
Tabulka 3 Časový limit.....	35
Tabulka 4 Počet osob.....	36
Tabulka 5 Umístění pohřešované osoby	37
Tabulka 6 Stav a chování pohřešované osoby.....	37
Tabulka 7 Taktika prohledávání terénu.....	38
Tabulka 8 Předchozí znalost terénu.....	39
Tabulka 9 Hodnotící kritéria-speciální cvik	40